

REND OG HOP

Februar 2012

5. Årgang Nr. 1

Husk: Dansen er aflyst mandag den 13. februar som følge af skolernes vinterferie

Indhold

- 3 Bestyrelsens side
- 3 Foreløbigt program for besøg i Farsø
- 4 Vidste du dette om Kristian
- 6 Juleafslutning
- 7 Julekort fra Sverige og Norge
- 8 Julelegestuen
- 9 Julekort fra Holland
- 10 Orø-legestue
- 11 Musikalske spillekort
- 16 Kendte datoer og aktiviteter

Deadline næste nummer:
18. februar 2012

Kontingenter 2010-11

Aktive	kr. 750.00
Passive	kr. 90.00
Unge u/ 25 år	kr. 300.00

Foreningens konto:
BankNordik, Kongelundsvej
kontonummer 5215-1000029

Fmd. Erling Kjær Nielsen
3250 7292

Nfmd. Vivi Bruhn Knudsen
3253 5124

Kass. Keld Vesterløkke
3253 8236

Best. Neel Visser
3250 9017

Best. Ejvind Mehlsen
3252 3311

Best. Bjarne Lundgren Larsen
3057 7526

Best. Hanne Johansen
3252 2754

Suppl. Thomas Mortensen
2336 4299

Danseleder Morten Hansen
3250 4407

Ansvarshavende redaktør
Vivi Bruhn Knudsen
mail: vivi-tk@post.cybercity.dk
eller
vbk@lett.dk

Bestyrelsens side

Godt nytår

Jeg håber I alle har haft en god jul og et godt nytår.

På bestyrelsens vegne vil jeg gerne sige tak for et godt år. Vi har haft en stor tilslutning til øve aftenerne - der er dejligt at se så mange hver mandag.

Pinsetræffet var meget vellykket, vejret var godt, og humøret var højt - en rigtig dejlig pinse. Jeg vil sige et stort tak til værtsfamilierne og hjælpeholdet, uden jer kunne det ikke lade sig gøre.

2012 er startet med lige så stor tilslutning og godt humør.

Vi kan glæde os til en tur til Farsø i det tidlige forår og selvfølgelig en hyggelig afslutning som vi plejer.

Jeg håber alle får et godt folkedanserår

Bjarne

2. del af sæsonens kontingent

Forfaldsdatoen for 2. del af sæsonens
kontingent var 15. januar 2012.

Foreløbigt program Farsø

Mødes fredag den 16. marts.

Lørdag sightseeing ved Limfjorden,

fællesspisning, senere DGI's forårsopvisning og legestue.

Søndag kl. 13 rundvisning Johs. Jensens museum.

Pris Kr. 250,- pr. person.

Vidste du dette om Kristian

Jeg: Kristian F.M. Bøckhaus, årgang 44, dansede folkedans som dreng (8-11år) med Linda, som var en sød pige, men jeg har ikke, hverken set eller hørt til hende, siden jeg fik lov at stoppe med at danse, da jeg havde fået mine forældre overbevist om, jeg havde smertefuld vokseværk. Opvisningerne var i dragt, som må have været lånt, da vi ikke har nogen dragt i familien. Far spillede til dansen (på harmonika), så vi søskende havde friplads.

Det med at spille: Jeg var den eneste ud af 5, som ikke blev tvunget til at lære et instrument, så jeg er derfor kun nogenlunde på grammofon og P4, og så har jeg flere CD'er med folkemusik, hvor 2 af mine brødre er med på harmonika.

Efter at have haft folkedans i tankerne i flere år, fik jeg mig endelig taget sammen og meldte mig under fanen i Tårnby Kvadrillen i 2002 uden fast partner. Der kom dog en anden ny, som jeg dansede med i ca. 1½ sæson, hvor hun stoppede, da hun blev svimmel.

Jeg fandt en ny gennem opslag i Kvikly, men hun blev også svimmel efter et par gange (jeg tror nu, hun søgte en kæreste!). Derefter blev Gudrun fri (nej, nej, det var ikke Mortens Gudrun!), og Gudrun dansede jeg med et par sæsoner, før hun måtte opgive pga. gigt. – Ja, så kom Gitte tilbage til - nu ”Amager Folkedansere” – og hende har danset med siden.

Jeg købte min dragt i Farsø af Sonja, hvis mand havde været ca. samme størrelse som mig. Sonja er en af Birgits veninder. Birgit er hende, jeg besøger i Jylland og, som også kommer her i Tårnby. (Jeg har et par dragter til opbevaring for Jutta, men de passer desværre ikke min statur).

Jeg synes, det er vigtigt for den danske kultur at holde ved med både dragter, musik og dans!

Det er dejligt at danse folkedans, for der er altid glade miner. – Det bedste er, når man endelig får lært en ”vanskelig” dans. Det giver mig dejlig tilfredsstillelse.

Jeg har været med i Norge 1 gang og i Sverige 2 gange og begynder at genkende flere af deltagerne derfra. Turen til Wales var nok den mest farverige, mens Hollands-turen var den koldeste. Hold da K..., hvor jeg frøs selvom, jeg gjorde mit bedste med toiletbørsten!! - Alle ture har været med gode oplevelser med dejlige mennesker, så jeg har mod på flere rejser.

Ud over dansen prøver jeg at holde mig i form med lidt løb, en gang imellem med vandreture, og så er jeg ivrig roer gennem mange år.

Vi ses på gulvet!

Kristian

Folkedragter Udlejes

For Amager Folkedanseres medlemmer er priserne:

Enkeltopvisning	Kr.	75,-
Sommersæson	Kr.	200,-
Hele året	Kr.	300,-

Bestil i god tid, opgiv mål og aftal prøvetidspunkt på tlf 32 51 07 23
Else Christensen

Mål: Bryst- og taljemål samt fra talje til gulv.

Juleafslutning den 12. december

Traditionen tro inviterede Amager Folkedanser til juleafslutning.

Vi har ikke været meget på Amager i årets løb, da arrangementerne har været samtidig med vore rejser og fødselsdage.

Nu skulle det så være, og hvor var det dog dejligt. En dejlig velkomst og mange knus, man føler sig velkommen.

Vi begyndte med dans, som Morten ledede. En af de første var Russisk Kontra, den gik rent i fisk. Tænk, de havde byttet om på placeringen af første/andet og tredje/fjerde par, det gik først op for mig meget sent i dansen. Placeringen af par blev efterfølgende, som det plejer at være.

Efter en god gang dans fik vi gløgg og æbleskiver, dejligt.

Snakken gik livligt, men snart skulle vi spille banko.

Det var Leif der stod for spillet. En ny måde at spille på, det var både siddende og stående. Rigtigt godt spil, især når man opnår at få banko.

En dejlig aften blev afsluttet med nogle sange og vi ønskede hinanden en god jul.

Tak for en hyggelig aften
Inge og Poul Erik

God

og

Godt Nytt År

ønskes av alle i

Leikarvingen Peer Gynt,
Lillestrøm

P.S. Takke for sist.

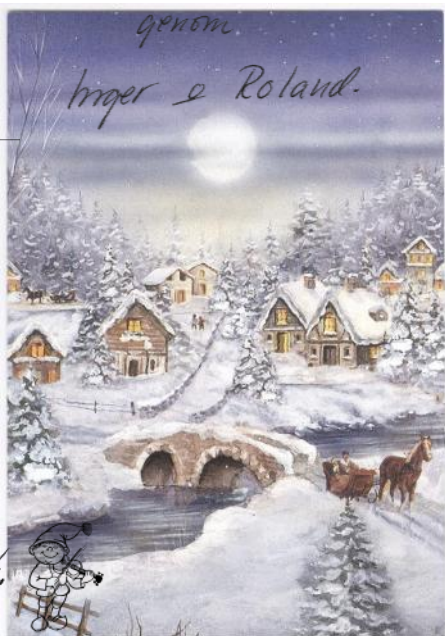
God Jul
och
Gott Nytt år
alla dansare

i Flingsås folkdansgille

genom

Inger & Roland.

Hej alla dansare!
Nu har det gått
ett halvt år sedan
vi besökte er.
Vi var alla nöjda
med resan och
vi tackar för senast.

Julelegestue 3. december 2011.

At deltage i Amager Folkedanseres legestuer er altid en fornøjelse, men især julelegestuen er rigtig hyggelig.

Som sædvanlig havde bestyrelsen gjort festpyntede borde klar, og rigtig mange mødte op. Ud over mange faste medlemmer, var der også mange støttemedlemmer samt nogle af deltagerne fra turene til henholdsvis Vietnam og New Zealand. Ved vores bord sad i alt hele 6, der havde været med på turen til New Zealand. Det var vældig morsomt at høre om minderne fra ”down under”, og hvordan man af og til var blevet gennet lidt vel hurtigt rundt. Også oplevelserne af jordskælvet var meget forskellige.

Efter indtagelse af en lækker juleplatte sang vi en sang, og så gik legestuen ellers i gang under kyndig ledelse af Morten og med musik leveret af Marianne, Marianne og Ole. Det er altid sjovt til legestuer, for dér får man danset nogle af de lidt morsommere danse, og der er plads til klappen og skiften partner m.m.

Efter mange runder danse blev der serveret kaffe og te. Mange af foreningens medlemmer havde bagt og pyntet nogle meget flotte og yderst velsmagende kager, så det var godt, at vi havde brugt mange kalorier på at danse. Det blev der virkelig taget revanche på med de mange dejlige kager.

Efter kaffen sang vi også sange, og ikke mindst ”Åh Amagerland”. Det er fast tradition, at den skal synges, hver gang vi har legestue, og på sidste vers skal vi op på stolene og stå. Nu er både Steen og jeg født på Amager og har trådt vore barnesko dér, så vi synes der er noget helt specielt ved denne sang.

Kort efter kaffen var Steen og jeg desværre nødt til at forlade festen, da vi skulle tidligt op næste dag til 40-års bryllupsdag, der blev fejret med morgenkaffe hos ”brudeparret”. Så vi gik glip af afslutningen på aftenen. Men vi er sikre på, at Morten og musikerne gjorde

deres til, at alt blev afviklet på sædvanlig rar måde.

Fra os skal lyde stor ros til de dygtige musikere og til Mortens fine og kyndige måde at lede på – samt ikke mindst en stor tak til foreningens bestyrelse, som gør en kæmpe stor indsats og sørger for at alt klapper.

Rigtigt godt nytår

Steen og Lise

Orø folkedansere
Legestue
I Orøhallen

Lørdag den 25. Februar 2012 kl. 18:00

Så byder Orø Folkedansere til legestue,
I medbringer madkurv og godt humør,
Og så skal der danses.
Øl, vand & kaffe købes.
Vi glæder os til at se Jer

Med venlig hilsen Orø Folkedansere

OPFORDRING

Den 25. feb. er der legestue på Orø kl. 18.00, startende med spisning af egen medbragt mad.

Det plejer at være en dejlig aften i hyggeligt selskab.

Vi har før deltaget med 15-20 personer. Skal vi ikke se om vi kan komme til det igen?

Tal sammen til dans og se om ikke man kan arrangere noget sammen, der er jo nok nogle som har ekstra plads i deres bil. Der er ophængt tilmeldingsliste, hvor man også kan skrive, om man har ekstra pladser i bilen eller søger køremulighed med andre.

Hvis vi bliver en gruppe, kan vi jo melde vores ankomst, således at vi kan sidde sammen.

Erling

Med venlig tilladelse fra SKALK gengives hermed artiklen om **musikalske spillekort** fra SKALK nr. 5, 2010.

Hvad i alverden er nu dét for noget? – var min første tanke, da jeg første gang så et komplet bevaret sæt spillekort med noder på den nederste del, fremdraget fra gemmerne på en jysk herregård. Kan man fløjte, mens man spiller kort? Der var ikke andet for end at gribe sagen systematisk an, for et så mærkværdigt spil kort måtte selvfølgelig have en usædvanlig historie at fortælle. Skønt kortene er små, som kort nu engang er, 10×6,3 cm, viste emnet sig hurtigt at være ganske stort.

På temmelig groft papir uden vandmærke er disse kort trykt; der er ikke nogen farver på – man kan forestille sig, at de var beregnet på håndkolorering – og på bagsiderne er der trykt et enkelt geometrisk mønster, ligeledes med sort tryksværtc, som i dag fremstår mørkegråt.

En granskning af samtlige kort viste tilsyneladende hverken trykkeby, trykkeri eller årstal. Andre aspekter måtte derfor undersøges, først naturligvis kortenes motiver. Esserne (se også bladets forside) er fint dekorerede med bl.a. fløjtespillere, huse og landskaber i baggrunden, arrangeret omkring en stor central figur. Det er en såkaldt *rocaille*, som er betegnelsen for det asymmetriske ornament, som gav navnet til stilarten rokoko, og som genfindes i talrige varianter på f.eks. møbel- og dørbeslag samt mange andre steder. I den udformning kortspillet esser har, er de fra den sene rokoko, dvs. den sidste del af 1700-årene. Billedkortene har franske påskrifter – det vender vi tilbage til – og personerne har »franske« heraldiske liljer på dragterne.

Foto: Kirsten Nijkamp

Også musikken måtte kunne fortælle noget. Kortene var mærket f.eks. *Fl: Trav. ô Viol.*; dvs. flauto traverso ossia violino, hvilket er italiensk og betyder (travers)fløjte eller violin. En tværfløjte var dengang normalt af træ, og dens klang er blødere end den moderne tværfløjtes.

Da spillekortene blev lagt op i rækkefølge med henblik på kopiering, viste der sig et mønster. Alle kort i Hjerter og Spar er mærket 1mo, altså førstestemme, mens kortene i Ruder og Klør er mærket 2do, andenstemme. Kortene i Hjerter og Ruder står i G-dur, mens Klør- og Sparkortene står i D-dur. Kun damernes noder afviger; de er noteret i henholdsvis g-mol og d-mol. Melodiangivelserne og tonearterne viser, at noderne hører sammen parvis som duetter,

således f.eks. Hjerter 3 og Ruder 3, Klør Dame og Spar Dame osv. Tilsammen stod vi altså med 26 tostemmige melodisatser, duetter, som bærer satsbetegnelserne allegro (9), dansene menuet (6) og polonæse (5), foruden presto (2), arioso (1), larghetto (1), entrée/largo (1) og andante (1).

Lad det være sagt straks: Der er desværre *ikke* tale om hidtil ukendt musik af Mozart eller andre berømte mestre – niveauet er lavere, musikalsk set. På grundlag af musikkens karakter anslog den musikhistoriekyndige Mogens Friis, at den kunne stamme fra sidste halvdel af 1700-årene. Men var der tale om allerede kendt musik? Den tyske musikprofessor Nikolaus Delius stod bi og kontrollerede stykkerne et for et i den store database over tidlig fløjtemusik RISM, *Répertoire International des Sources Musicales*. Kun en enkelt af melodierne (Hjerter 5) var kendt i forvejen. Den optræder i et nodehæfte, som blev trykt i Mainz i 1811, men komponistens navn er ikke oplyst, hvilket ikke er sjældent for den tids musik. Karakteren af musikken bedømmes som fransk eller fransk-inspireret.

Nu viste det sig, at der på *Nasjonalbiblioteket* i Oslo opbevares et ukomplet sæt kort, som på en gang minder om musikspillekortene, og så alligevel slet ikke. Ligheden består i, at noderne – helt som på

To af de sammenhørende norske nodekort, her en menuet. Der er ikke nogen instrumentangivelser, men melodierne ligger godt for en violin. – Nasjonalbiblioteket, Oslo.

de danske kort – hører sammen to og to i duetter, men de norske kort har ikke de »normale« spillekortsfunktioner (ruder, spar osv.), men alene noder. Kortene er håndskrevne og er orienteret på den vandrette led. Det norske kort-sæt er langtfra komplet. I alt er der bevaret 20 kort, og det fremgår af nummereringen, at der oprindeligt har været mindst $2 \times 29 = 58$ kort, hvoraf i hvert fald tolv er menuetter. Kortene er købt hos en antikvar i Oslo, og man kender ikke deres tidligere historie. Ingen af melodierne genfindes på de danske kort. Der er ikke angivet noget instrument.

Eksistensen af disse norske nodekort syntes at vise, at noderne på de danske spillekort ikke blot kan anses for at være en dekoration, men at de må have haft en supplerende eller endda selvstændig funktion. Men hvilken? Et første gæt var, at der var tale om en slags

samlespil, hvor meget musikalske kortspillere måske kunne give deres eget kort diskret til kende ved at fløjte musikken på kortet. Men noget bevis for denne brug kan selvsagt ikke gives.

At spille på fløjte eller violin er ikke just foreneligt med at spille kort samtidig. Til trods for det meget lille format må kortene derfor også være selvstændige noder, vel til undervisning. Det er de to muligheder, som tegner sig. Hvad producenten har tænkt, og hvordan kortene har været brugt, behøver dog ikke at stemme overens.

På et sent tidspunkt i denne kortudredning fremtryllede en søgning på internettet en artikel udgivet i 1971 af det store kunstindustrimuseum i Hamburg, *Museum für Kunst und Gewerbe*. Her blev der fremdraget, blandt museets dengang 3280 forskellige sæt spillekort, et ligeledes komplet

Klør Knægt med trykkerens navn på.

bevaret og helt identisk sæt musikalske kort, omhyggeligt kommenteret og gengivet blad for blad.

Og ikke nok med det. Artiklens forfatter, Alexander Pilipczuk, havde fundet frem til, at der fandtes endnu flere eksemplarer. I England var der et sæt i Lady Charlotte Schreibers samling, nu i British Museum. I fyrsten af Bentheim-Tecklenburg på Schloss Rheda i Westfalen er der også et sæt, og der var også et i J.V.P. Tegners privatsamling i København. *Helt* ens var kortene nu ikke. Det engelske sæt er ukoloreret, og bagsidens stjerner er trykt med rødt. Westfalen-sættet, som med 27 kort er ukomplet, omfatter til gengæld enkelte dubletter. Hamborg-museets kort er kolorerede, og bagsidestjernerne er trykt med blå.

Også hr. Pilipczuk havde naturligvis gennemgået kortene, men med større held. Kongerne bærer på skrifterne Charles, Cezar, David, Alexandre (dvs. Karl den Store, Cæsar, kong David og Alexander den Store). På damerne står der Judic, Rachel, Pallas og Argine, mens knægtene er betegnet Lahire,

Hector, Hogier – men på Klør Knægt står der noget helt andet, nemlig *Joseph Galler*. Dette er det afgørende spor, det er nemlig navnet på en i øvrigt ikke ret kendt spillekorttrykker, som virkede i Bryssel (Bruxelles) i Nederlandene mellem 1770 og 1786. Dermed er kortenes fremstillingssted og -tid fastlagt.

Er der en sammenhæng mellem de mange små musikstykker? Det ser ud til, at es-konge-dame-knægt danner en sonateagtig suite af satter, mens de øvrige ni kort synes at danne en løsere forbundet række af småstykker.

Hvordan nu forklare de franske betegnelser og motivdetaljer? Det er ikke så vanskeligt. I 1661 nationaliserede den franske stat spillekortindustrien i Frankrig og brandbeskattede indførte kort for at begrænse en åbenbart stor og generende import af dette luksusprodukt. (Det skal her erindres, at kort tidligere blev slidt meget hurtigt på grund af papirkvaliteten; derfor solgtes de i store mængder. Først op mod vor tid blev man i stand til at beskytte kortenes overflade).

Resultatet af nationaliseringen var, at ganske mange franske producenter udvandrede til byer i den sydlige del af Nederlandene, vore dages Belgien, hvor der herskede friere forhold og hvor der den dag i dag er en blomstrende spillekortproduktion. Mange af de oprindelige motiver og inspirationer hang

selvfølgelig ved i de nye omgivelser, og erhvervet gik ikke sjældent i arv. Musikkortene er fremstillet med henblik på det tyske marked. Det kan siges med bestemthed, fordi Hamborg-sættet har et 53. kort med en kortfattet tysksproget introduktion til musikken.

Musik og spillekort hænger mere sammen, end man skulle tro. Spillekort som sådan har rødder tilbage i middelalderens Italien, og allerede i renæssancen begyndte man at sætte musik på spillekort. Duetterne var ét princip, men der var andre muligheder. I begyndelsen benyttede man bagsiden til at anbringe noder på, såvel trykte som håndskrevne. Fra omkring 1720 benyttede man oftere forsiden af kortene til bl.a. at gengive scener fra kendte teaterstykker og operaer, og kombinationen af tekst, illustrationer og noder er typisk for rokokoen tid. Måske udsprang de tidligste illustrerede børnebøger heraf. Senere blev kort en måde at udbrede kendte melodier på.

Deutsche Spielkartenmuseum i Leinfelden-Echterdingen nær Stuttgart har således blandt deres mere end 10.000 sæt kort et spil fra 1830'erne med noder på den nedre del. Her bringer hvert kort nogle takter af to samhørende nodesystemer svarende til højre og venstre hånd for klaver, med tilhørende tekst. Hele sangen fremgår,

når man lægger kortene op i rækkefølge ved siden af hinanden, altså et helt andet princip end ved de ældre spil.

Sammenfattende kan man betegne kortene med noder som en slags læringspil. Det kan ikke udelukkes, at det sæt spillekort, som der her er tale om, alene blev købt for den usædvanlige fremtonings skyld. Det meget ringe slid kunne tyde på det.

På grund af de musikalske spillekorts sjældenhed og usædvanlige karakter har Skalk foranstaltet en genudgivelse på grundlag af det danske sæt. De bliver meget passende trykt i Belgien – ganske som for ca. 230 år siden. Forinden er der foregået en nænsom digital »rensning« af de skannede kort, og der er ligeledes foregået en »håndkolorering« af samme art, som Hamborg-kortene viser (se billedet på næste side). Hensigten har været, at de gentrykte kort fremstår nogenlunde som da de var nye, dog selvsagt på en mere slidstærk papirtype. Med de musikalske spillekort kastes der nyt lys på en i mange år glemt side af – *spillekort*.

Christian Adamsen

Hos SKALK - www.skalk.dk - kan købes et genoptryk af de musikalske spillekort, se omtalen side 16.

Aktiviteter og kendte datoer

2012	
30. januar	Kaffeaften – gæsteinstruktør Katrine Jacobsen fra Fejltrin
13. februar	Vinterferie – ingen træning
25. februar	Orø legestue
27. februar	Kaffeaften – Ønskedanse
16. – 18. marts	Legestue i Farsø
19. marts	Andet lokale, drengesalen – kl. 20
24. marts	Afslutningslegestue
26. marts	Generalforsamling, drengesalen – kl. 20
	Sidste syaften
1. – 3. juni	Orø sommerstævne
8. – 10. juni	Dragør Marked
15. juni	Valdemarsdag
I december blev medlemmerne pr. mail forespurgt, om der var interesse i at deltage i Nordlek i Norge, Steinkjer til juli. Det var der ikke, hvorfor bestyrelsen ikke arbejder videre hermed.	

Medlemsfolderen er blevet opdateret
Få et eksemplar hos Erling

Musikalske spillekort, der sælges af forlaget Wormianum via Skalk

Musikalske spillekort. 50 kr.

Genoptryk af et usædvanligt sæt spillekort fra slutningen af 1700-årene. Kortene er forsynet med noder til duetter for fløjte eller violin.

En kort beskrivelse på dansk, engelsk og tysk medfølger.